

Mit mond Umberto Eco a torinói lepelről, ha nem arról ír?

Kutasi Csaba „A torinói lepel és az arckendők – textiles szemmel is” című írását azért közöljük áprilisi számunkban, mert ezt egyfajta vegyészeti kapcsolódási pontnak gondolom a húsvét ünnepéhez. Ugyanakkor fel szeretném idézni, hogy a torinói lepelről már volt említés 2024. januári számunkban is (MKL 2024, 79. kötet, 12–14. oldal), abban az írásban, ahol tudományos sétára invitáltuk az olvasót Piemont megye székhelyén.

Kutasi Csaba írásából is kiderül, hogy a torinói lepelről a legkorábbi olyan történelmi feljegyzés, amelyben észszerű kétségeken felül arról a textildarabról van szó, amelyet ma a torinói Keresztelő Szent János-székesegyházban őriznek, 1353-ból származik. Ez egybecseng a radiokarbon-kormeghatározás eredményeivel. A *Rózsa neve* című regényével világhírűvé vált olasz író, Umberto Eco (1932–2016) gondolatait szeretném feleleveníteni ezen a ponton – noha ezek nem is a torinói lepelről szólnak. A szerző elsősorban tudós volt: szakterülete a középkortudomány, népszerű írásainak is gyakran ez a témája. *Baudolino* című regényében, amely Rótszakállú Frigyes (1122–1190) uralkodása végén és után játszódik, részletesen leírja, hogy abban a korban a vallási ereklyék kereskedelmi léptékű hamisítása általános gyakorlat volt. Baudolino például tizenegy társával indul útnak János pap országnak felkutatására, s náluk összesen hat olyan emberi koponya

van, amelyek mindegyikéről azt állítják, hogy egykor Keresztelő Szent János feje volt. Eco az 1327-ben játszódó *A rózsza* nevében adta a főhős, Baskerville-i Vilmos szájába a következő szavakat (Barna Imre fordítása):

„A szent keresztnek sok-sok más darabját láttam én már sok más templomban. Ha mindegyik igazi volna, Krisztus urunkat nem két, keresztbe tett gerendára, hanem egy egész erdőre feszítették volna fel.”

A Keresztelő Szent János-székesegyházban magam is jártam. A lepel a dóm egyik oldalkápolnájában van egy nagy és díszes ládában. Húsz éve még valóban ki volt állítva és meg is lehetett nézni, de egy tüzeset után inkább az elzárás mellett döntöttek. Az igazat megvallva ott, a helyszínen engem a legkevésbé sem foglalkoztatott a kormeghatározás kérdése. A dóm és a lepel jelenléte olyan békét és nyugalmat sugároz, amelyet csak egészen kivételes alkalmakkor sikerül megélnem. A tudomány sok mindenre jó, de sem békét, sem társadalmi igazságosságot nem hoz (nem is ígér). Ha a lepel és a belé vetett hit békésebb mederbe tereli a világot, akkor szerintem a vele kapcsolatos történelmi tények aligha lényegesek.

Kellemes húsvéti ünnepeket!

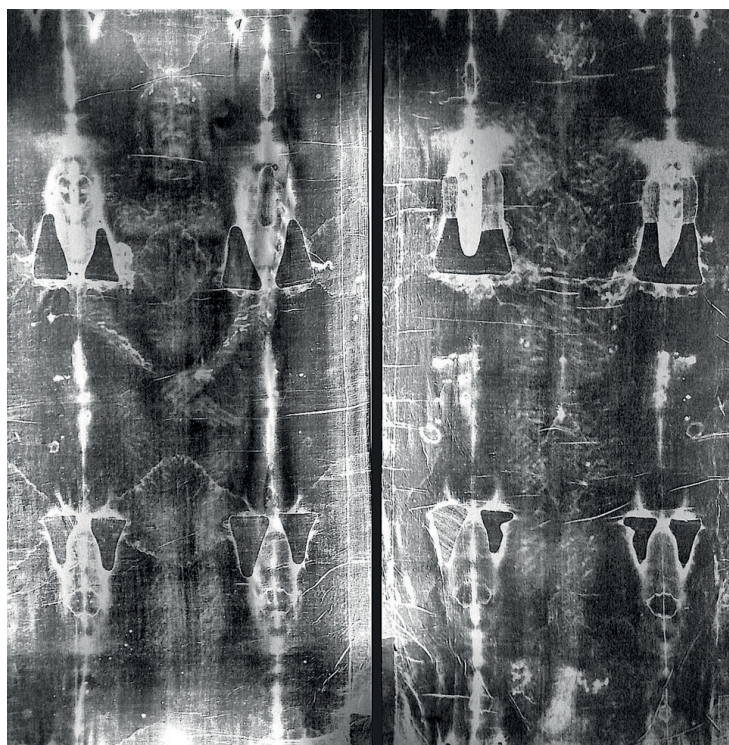
Lente Gábor

Kutasi Csaba

A torinói lepel és az arckendők – textiles szemmel is

A torinói lepel 1983 óta a római katolikus egyház tulajdonában lévő ereklye: a hagyomány szerint Krisztus testének képmása rajzolódik ki a négy méter hosszú lenvászonon. A kutatók széles körű vizsgálatokkal próbálják igazolni vagy éppen cáfolni eredetiségét. Az első, 1898-ban készült fényképfelvétel fontos állomás volt a kutatásokban, később pollen- és testváladék-vizsgálatokkal értek el jelentős eredményeket. Az időközbeni lepeljavítások anyagai több téves eredményt idéztek elő. Jelenleg az olaszországi Torinóban, a Keresztelő Szent János-katedrálisban őrzik az ereklyét. Időnként nyilvánosan is kiállítják. Eddig 1978-ban, 1998-ban, 2000-ban, 2010-ben, 2013-ban, 2015-ben mutatták be. Az ovidioi szudárium és a manoppellói temetkezési arckendő is kapcsolatos a torinói lepelrel.

A torinói lepel téglalap alakú, 436 cm hosszú és 110 cm széles, 2450 g tömegű lenből készült, halszákmintásan szőtt kendő. Időszámításunk kezdete körül, a Közel-Keleten elterjedt (függőleges síkú) szövőalkalmazáson készítették. Valószínűleg gyapottal is kapcsolatba került a készülő szőttés, mivel pamutszálak is keveredtek a lenszálak közé (mai elnevezéssel: „nem tudatos bekeverésként”). A lepel a fejnél visszahajtván egy emberi test teljes befedésére alkalmas. Külön érdekessége, hogy fényképzési negatív kép formájában a keresztre feszítéssel egyező módon kínozott embert ábrázol. A negatívként kirajzolódó 175 cm magas, szakállas alaknak egyedülálló a képi megjelenése. A kép-

1. ábra. A torinói lepel 1898-as fényképfelvétele